

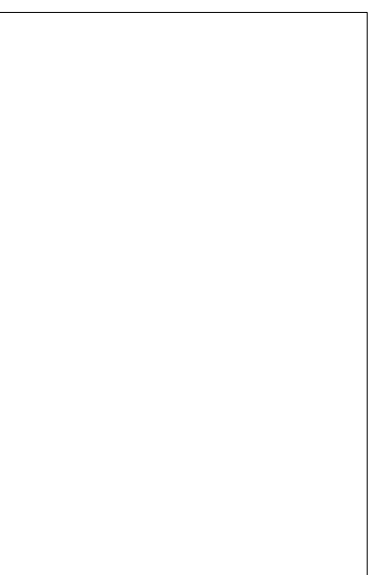
«اصلاحات اقتصادی» در گام دوم انقلاب

نگرانی طرف آمریکایی درباره تحریم‌ها منجر شدن آن به اصلاحات واقعی اقتصادی خاصه در ساختار درآمد و هزینه‌ی دولت ایران است. در این زمینه، محدود شدن واقعی بودجه‌ی جاری، تغییر ساختار مدیریت داراییی دولت به نحوی که ROA حاصل از هفت هزار هزار میلیارد تومان دارایی دولت به نحو موثری به یاری بودجه بیاید، افزایش بودجه عمرانی از محل هدایت اعتبار از جمله اصلاحات مهمی است که باید در تنظیم بودجه مورد توجه واقع گردد. بازترکردن دست دولت در برداشت از صندوق توسعه ملی به هیچ وجه یک پاسخ فعال و توام با اصلاحات واقعی اقتصادی تلقی نمی‌شود. اگرچه بیانیه‌ی گام دوم درباره‌ی همه‌ی دستگاهها اعم از دولتی و غیردولتی تصریح دارد ولیکن با توجه به اینکه تنها ۴ درصد بودجه خارج از اختیار قوه‌ی مجریه هزینه می‌شود توجه جدی به ساختار مالی دولت آدرس صحیحی در این مسیر است.

➤ اجرای اصلاحات اقتصادی توسط جوانان مسلط بر اقتصاد

نکته‌ی نهایی اشاره به «لزوم اجرای اصلاحات اقتصادی توسط گروهی از جوانان مسلط بر اقتصاد» در داخل دولت است. از دو زاویه می‌توان این گزاره را تشریح کرد. نخست آنکه با توجه به تغییر مداوم بسیاری گزاره‌های اقتصادی و نیز تغییرات جدی دائمی در صحنه‌ی اجرا، تسلط به گزاره‌های جدیدتر و عدم تعصب بر چارچوب‌های پیشین توسط مقامات اقتصادی بسیار ضروری است. نکته‌ی دوم اینکه این امر به نوبه‌ی خود نیاز به گفت‌وگو پذیری و شنیدن نظرات اقتصادی مختلف توسط مسئولان و مشاوران اقتصادی دولت و پرهیز از مرزبندی‌های مرسوم اعم از بازارگرایی و نهادگرایی و توجه ویژه به عملکردی دارد که در گروه سنی جوانان بسیار معمول‌تر و شدنی‌تر است.

در طی سه سال گذشته و حول سوالات مهم بی‌پاسخ مثل آن که «چرا با وجود وجود بگرام مشکلات انتقال مالی حل نشده؟» یا «چرا با وجود تلاش دولت برای عدم افزایش بدهی‌اش به بانک مرکزی، نقدینگی با این سرعت رشد کرد؟» مجموعه‌ای از جوانان در حاشیه‌ی قدرت اعم از دولت و مجلس و نهادهای حاکمیتی شکل گرفته که اگر چه تاکنون منفرد بوده‌اند اما با سرعتی بهتر از قبل به سمت شبکه شدن، همیاری و پروژه‌های مشترک در حرکتند. من تصور میکنم که در نقطه‌ای در آینده‌ی نه چندان دور این شبکه‌ی عمیقاً علاقه‌مند به جمهوری اسلامی ایران و جداً فارغ از دسته‌بندی‌های رایج سیاسی و علمی به‌صورت طبیعی و نه سازمان‌یافته از جایگاه مشاوره به جایگاه سیاستگذاری اقتصادی ارتقا خواهد یافت و این فراز مهم بیانیه‌ی گام دوم تحقق خواهد یافت.

سپهرغرب، گروه دین و اندیشه: دکتر مجید شاکری دانش آموخته اقتصاد و تحلیلگر مسائل اقتصادی است که این بیانیه را از جنبه اقتصادی و لزوم اجرای اصلاحات اقتصادی توسط جوانان مورد تحلیل و بررسی قرار داده است.

➤ مهم‌ترین نکته اقتصادی در بیانیه گام دوم انقلاب

مهم‌ترین نکته در بخش اقتصادی بیانیه‌ی گام دوم وجود یک طرح کلی در بافتار این نوشتار است. به بیان دیگر نویسنده‌ی متن در ذهن خود یک کلان‌تصور عمومی با اجزای همساز با هم داشته و ما با طرح کلی یک سیاست توسعه مواجهیم نه تعدادی شعار اقتصادی کنار هم چیده شده. وجود این چشم انداز کلی در حالیکه حتی در مصاحبه‌های بعضی مقامات اقتصادی هم به سختی می‌توان ردی از یک تصویر کلان را دیدن انصافاً دل‌گرم کننده و امیدبخش است.

نکته‌ی بعدی اشاره به این است که اساساً تحریم‌ها در جوار ضعف‌های داخلی اقتصاد معنا می‌یابند و با حل ضعف داخلی، اثر تحریم هم شدیداً کاهش می‌یابد. به‌طور خاص و درباره‌ی ایران دهه ۹۰، یک نکته‌ی کلیدی دیگر هم قابل افزودن به این تعبیر است: هم‌آیندی راه حل‌ها.

توضیح آن‌که در سال‌های اخیر با دسته‌بندی‌هایی از بحران‌ها، آبرچالش‌ها و مانند آن مواجه بوده‌ایم که هر صاحب‌نظری به فراخور نگاه خود آن را فهرست کرده بود. این فهرست‌ها از ۶ بحران تا ۱۰۰ بحران متغیر بوده‌اند و کاملاً این حس را به مخاطب می‌دهند که با یک هم‌آیندی بحران‌ها مواجهیم و

سپهرغرب، گروه دین و اندیشه: رهبر انقلاب اسلامی در بیانیه‌ی «گام دوم انقلاب» با مرور تجربه‌ی ۴۰ ساله انقلاب اسلامی اعلام کردند: انقلاب «وارد دومین مرحله‌ی خودسازی و جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی شده است». گام دومی که باید در چارچوب «نظریه نظام انقلابی» و با «تلاش و مجاهدت جوانان ایران اسلامی» به‌سوی تحقق آرمان «ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی (ارواح‌فداه)» برداشته شود.

دکتر مهدی گلشنی از چهره‌های علمی کشور و عضو پیوسته فرهنگستان علوم ایران در یادداشتی به تحلیل چرایی مخاطب قرار گرفتن «جوانان» در این بیانیه پرداخته است. اخیراً بیانیه‌ای از طرف رهبر انقلاب اسلامی به‌مناسبت چهلمین سال پیروزی انقلاب صادر شد که ایشان در آن، پس از مروری بر دستاوردهای انقلاب اسلامی در چهل سال گذشته، توصیه‌هایی برای جوانان کشور داشتند. به نظر اینجانب دلیل این‌که مخاطب رهبر انقلاب عمدتاً جوانان بودند، این بوده که بیشترین امید را برای آینده کشور به این گروه دارند و آنان را کمتر آلوده به منافع زودگذر مادی می‌بینند. در سال‌های گذشته حضرت آیت‌الله خامنه‌ای سفارش‌های بسیار مهم و مؤثری به مسئولان و مقامات کشوری کرده‌اند اما بعضاً کمتر مؤثر واقع شده است لذا این‌بار جوانان را به «پاسداری از منافع و آینده کشور» فراخوانده‌اند.

در اینجا به‌عنوان نمونه، چند مورد از توصیه‌های اساسی ایشان به جوانان را ذکر می‌کنم:

➤ ۱. ایشان می‌فرمایند: «نکته‌ی مهمی که باید آینده‌سازان در نظر داشته باشند، این است که در کشوری زندگی می‌کنند که از نظر ظرفیت‌های طبیعی و انسانی، کم‌نظیر است و بسیاری از این ظرفیت‌ها با غفلت دست‌اندرکاران تاکنون بی‌استفاده یا کم‌استفاده مانده است. همت‌های بلند و انگیزه‌های جوان و انقلابی، خواهند توانست آن‌ها را فعال و در پیشرفت مادی و معنوی کشور به معنی واقعی جهش ایجاد کنند.»

درست است که ما پس از انقلاب در حوزه‌های مختلف پیشرفت داشته‌ایم، اما این‌ها در حد ظرفیت عظیم کشور ما نبوده و این به خاطر غفلت مسئولان از این ظرفیت بزرگ بوده است و دلیل عمده آن

عدم رعایت شایسته‌سالاری در انتصاب‌ها است. جوانان باید با آگاهی از ظرفیت‌های کشور و توجه به اقتضات زمان درصدد آگاهی‌بخشی به جامعه برای استفاده از ظرفیت‌های عظیم کشور باشند و مسئولان را به استفاده از این ظرفیت‌ها تشویق کنند. رهبر انقلاب دو ویژگی اساسی را متذکر می‌شوند: «همت بلند» و «انگیزه‌های انقلابی جوانان». مسئولان و افراد جامعه باید مراقب باشند که آن‌ها تضعیف نشوند.

➤ ۲. الان غرب در صدد ناامید ساختن مردم ما از آینده کشور است و ما را در محاصره تبلیغاتی انداخته است. جوانان باید در تقویت هویت دینی-ملی خود و جامعه بکوشند و نهال امید به آینده را در جامعه ما پرورش دهند و ترس و نومیدی را از افراد جامعه ما بزدایند.

➤ ۳. یکی از مشکلات مهم این است که دانشگاه‌های ما عمدتاً مشغول کیی‌برداری از علم و تکنولوژی غرب هستند، بدون آن‌که بخواهند ما نیز در گشودن مرزهای دانش شریک باشیم. این بزرگترین لطمه را به آینده علم کشور می‌زند. با توجه به تأکید رهبر انقلاب بر بی‌اعتمادی به برخی از دولت‌های اروپایی و آمریکا باید مراقب سیاست‌ها و معیارهای سنجش علمی استعماری آن‌ها –که در تصمیم‌سازی مسئولان علمی کشور اثرگذار بوده و هست– باشیم.

➤ ۴. رهبر انقلاب فرموده‌اند: «تأکید بر تقویت اقتصاد مستقل کشور که مبتنی بر تولید انبوه و با کیفیت، و توزیع عدالت‌محور، و مصرف به اندازه و بی‌اسراف، و مناسبات مدیریتی خردمندانه است.»

متأسفانه توجه عالمانه به اقتصاد در کشور کمتر بوده و از تفکر نخبگان ما در حوزه اقتصاد کمتر

استفاده شده است. لذا پیشرفت‌مان در این حوزه در حد ظرفیت‌های کشور نبوده است. ولی اقتصاد نقش مهمی در استقلال ما و حفظ ما در مقابل زورگویی بیگانگان دارد. با اقتصاد مقاومتی ما می‌توانستیم مقدار زیادی از سوء آثار تحریم‌ها را بگیریم. اما چنین نکرده‌ایم. برخی از مسئولان ما هنوز فکر می‌کنند که این غرب است که می‌تواند ما را نجات دهد، در حالی‌که غربی‌ها ایران مستقل را نمی‌خواهند.

نگاه به خارج، عدم توجه به ظرفیت نیروی انسانی کشور، عدم برنامه‌ریزی‌های مناسب اقتصادی، و عدم رعایت اولویت‌ها منجر به ایجاد مشکل در زندگی مردم از قبیل بیکاری جوان‌ها، و فقر درآمدی طبقه‌ی ضعیف و امثال آن شده و نومیدی را در بعضی اقشار جامعه تقویت کرده است. جوان‌های دغدغه‌مند می‌توانند با آگاه ساختن مسئولین از خطاها و دادن امید به جامعه، روحیه‌ی امید را در جامعه‌ی ما تقویت کنند. همان‌طور که رهبر انقلاب فرموده اند: «در جمهوری اسلامی، دل‌های مسئولان به طور دائم باید برای رفع محرومیت‌ها بتپد و از شکاف‌های عمیق طبقاتی به‌شدت بیمناک باشد.» در این راه هشاری جوانان می‌تواند مسئولان را به خط صحیح برگرداند.

➤ ۵. غرب در مقام آن است که فرهنگ ما را عوض کند و سبک زندگی غربی را در ایران اسلامی رایج سازد. در این جهت آن‌ها به‌وسیله‌ی عوامل‌شان در داخل کشور در جهت تضعیف هویت دینی-ملی ما و کاشتن احساس حقارت نسبت غرب در محیط‌های محرومیت‌ها بتپد و از شکاف‌های عمیق طبقاتی به‌شدت بیمناک باشد.» در این راه هشاری جوانان می‌تواند مسئولان را به خط صحیح برگرداند.

در نهایت، با توجه به بیانیه‌ی رهبر انقلاب، می‌توان گفت که لازمه‌ی رسیدن به تمدن نوین اسلامی، حضور و حرکت جوانان از طریق مشارکت در شکستن مرزهای دانش و تولید علوم در چهارچوب جهان‌بینی توحیدی است، که در عرصه‌های فرهنگی، فتاوری و اقتصادی مؤثر و تعیین کننده است. این به ثمر نخواهد رسید مگر در سایه‌ی خودباوری، ایمان اصیل اسلامی، باور به توانمندی‌های داخلی و شناخت موانع و دشمنی‌ها. البته، تحقق چنین امری به‌شدت نیازمند توجه به جامعه‌ی نخبگان و به‌کارگیری افراد شایسته در مدیریت‌های علمی، فرهنگی و اجرایی کشور است.